

Nr 20.

Av herr **Leander**, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om
minskning av antalet ledamöter i riksdagens kamrar.

Då i 1866 års riksdagsordning bestämmelsen infördes, att representationens medlemsantal skulle vara rörligt och följaktligen ökas, allt efter som folkmängden tillväxte, ville man uppenbarligen sörja för, att skiftande meningar, intressen och önskemål skulle komma till uttryck och vinna beaktande inom riksförsamlingen. Man tänkte sig nämligen, att den därigenom skulle komma att inom sig inrymma den erfarenhet och insikt, som vore av nöden för ett rätt bedömande av den mångfald ärenden, varmed riksdagen icke minst på grund av landets vidsträcktighet hade att sysselsätta sig. Den lätthet att vinna kännedom om de olika landsdelarnas förhållanden, som blivit en frukt av våra dagars utvecklade samfärdsmedel, fanns icke då för handen.

Snart nog började man emellertid reflektera över, att representantantalet hos oss var i förhållande till folkmängden avsevärt större än medlemsantalet i de flesta bland utlandets riksförsamlingar. Efter hand framkommo även förslag att fixera riksdagsmännens antal. År 1884 väckte herr A. O. Wallenberg en motion i dylikt syfte. Enligt hans yrkande skulle första kammaren bestå av 120 ledamöter och andra kammaren av 180, samt riksdagen i sin helhet alltså utgöras av 300 ledamöter. Såsom skäl härför åberopade han bland annat, att det icke är talrikheten, som säkrast befrämjar utmärkta beslut.

Ehuru tanken att till en bestämd siffra begränsa riksdagsmännens antal icke då vann godkännande, upptogs den under de följande riksdagarna gång efter annan. En pådrivande orsak härtill var den, att frågan börjat bli ett tvisteämne mellan landsbygden och städerna, enär dessa senare, som bekant, hade en i förhållande till invånareantalet tal-

rikare representation i andra kammaren än den förra. Städernas snabbara tillväxt medförde, att förskjutningen till deras förmån ständigt ökades, vilket mindre väl behagade landsbygdsrepresentanterna. Dessa började på grund härav ivrigt arbeta på städernas s. k. vingklippning. Sedan även Kungl. Maj:t upptagit frågan och framlagt proposition rörande densamma, blev genom beslut av 1892 och 1894 års riksdagar vingklippningen genomförd och i samband därmed riksdagsmännens antal fixerat till 150 i första och 230 i andra kammaren eller till samma siffror, som ännu gälla. Enär ledamöterna vid tiden för beslutets genomförande utgjorde 147 i första och 228 i andra kammaren, slöt sig detta sålunda fixerade antal ganska nära till det då förefintliga.

Ehuru representationen sedan dess undergått väsentliga förändringar med hänsyn till valgrund, valsätt och annat, har underligt nog frågan ännu icke varit uppe, huruvida det för så lång tid tillbaka bestämda antalet ledamöter fortfarande kan anses behövt och lämpligt för fullgörande av riksdagens uppgifter. Det kan icke hjälpas, att man har en förnimmelse av, att det är mer tillfälliga förhållanden än moget övervägande, som föranlett fastställandet av siffran 380. Ännu gäller det, att denna siffra i jämförelse med andra länders folkrepresentationer är ganska hög. Var och en, som önskar, är i tillfälle att övertyga sig om detta påstående.

Ledamotsantalet i en lagstiftande församling får helt naturligt icke sättas så lågt, att det hindrar inval i tillräcklig utsträckning av representanter för så väl ortsintresset som sakkunskapen. Går begränsningen för långt, kommer snålheten att bedraga visheten. Men å andra sidan bör icke antalet vara onödigt stort. Den meningen torde vara rätt allmänt utbredd, att folkrepresentationens riksvårdande och maktpåliggande värv skulle kunna ombesörjas av något eller kanske väsentligt lägre antal ledamöter, än vad riksdagsordningen föreskriver. Ofta ha synnerligen viktiga beslut fattats, då de frånvarandes antal måhända varit lika stort som de närvarandes. Låt vara att detta icke lärer vederbörande till heder utan är förtjänt av skarpt klander, det utgör dock i sin mån bevis för riktigheten av herr A. O. Wallenbergs sats, att det icke är talrikheten, som säkrast befrämjar utmärkta beslut.

Ovan har antytts, att samfärdsmedlens utveckling underlättat kännedomen om landets olika delar och inom dessa förefintliga behov. Tillika har det proportionella valsättet — vad man i övrigt kan ha att andraga emot detsamma — skapat garantier för olika intressens företrädande och tillgodoseende, om också antalet riksdagsmän bleve reducerat.

Dessa garantier böra ökas, i mån det rätt ofta framförda kravet på större valkretsar vinner beaktande. Förbises må ej heller, att genom en dylik reducering åtskilliga utgifter skulle besparas statsverket, även om denna synpunkt icke i förevarande fall får vara den avgörande.

Man talar om den gamla goda tiden, då det låg glans över riksdagsmannakallet, och då detta på grund därav eftersträvades av nationens yppersta män. Även med hänsyn tagen till den överdrift, som man här liksom annars gör sig skyldig till vid erinran om den gångna tiden, kan man icke förneka, att riksdagsmannaskapet börjat liksom förlora karaktären av medborgaruppdrag och förvandlas till vad man skulle kunna kalla ett yrke. Blevde mandaten genom minskning av deras antal mera fåtaliga eller sällsynta, skulle detta måhända medföra, att uppdraget såsom riksdagsman åter började betraktas såsom en större utmärkelse och bliva mera lockande för fullt kvalificerade personer, vilket i så fall skulle vara av största gagn.

Därjämte bör den omständigheten beaktas, att genom inskränkning av det nuvarande antalet riksdagsmän de återstående skulle samtliga behöva tagas i anspråk för arbetet inom utskotten och därigenom erhålla full sysselsättning. Den ofta debatterade frågan att lätta riksdagens arbetsbörda och förkorta sessionerna skulle likaledes genom inskränkningen i någon mån vinna sin lösning. Det måste nämligen anses som fastslaget, att arbetet minskas eller ökas i förhållande till ökningen eller minskningen av antalet riksdagsmän.

Då i samband med andra ifrågasatta förändringar rörande vårt representationsskick och vår statsförfattning ovan berörda spörsmål synas mig böra komma under överbäggande, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

det riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån medlemsantalet inom riksdagens båda kamrar kan undergå minskning, samt om framläggande för riksdagen av det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 15 januari 1920.

Ulrik Leander.
